

BİR AYDIN OLARAK DÜNDAR TAŞER'DE MİLLİYETÇİLİK, DEVLET, BATILILAŞMA VE ÜLKÜCÜLÜK DÜŞÜNÇESİ

Mervenur TUZAK*

Öz

Dündar Taşer, yaşamı boyunca Türk milliyetçisi olmuştur. Yaşamı, mücadelesi ve çalışmalarıyla Türk milliyetçiliği düşünce hayatında mühim bir yerdedir. Türk Milleti'ne karşı beslediği sevgiyi, kültür ve tarihle beslemiştir. Türk milliyetçisi olmanın Türkler açısından tek çıkar yol olduğu düşüncesini anlatmaktan geri durmamıştır. Taşer, subay ve siyasetçi kimliklerinin yanında gençlerle alakalı çalışmaları ile kendinden söz ettirmesi nedeniyle bir fikir insanı olarak bu çalışma dâhilinde ele alınmıştır. Dikkatleri çeken en önemli özelliği ise bilgisini ve milletine olan sevgisini yaşamına dâhil edebilmesidir. Kendisinin tanınmasına sebep olan olay ise Milli Birlik Komitesi içerisinde 1960 darbesinde yer alması olmuştur. Sonrasında ise siyaset içerisinde yer alması nedeniyle fikri ve siyasi alandaki çalışmalarıyla tanınmıştır. Yaşamı, sohbetleri ve yazıları ile Türk Milleti'nin ve özellikle genç nesillerin aydınlanmasını sağlayabilecek fikirler miras bırakmıştır. Yazıları yoluyla düşüncelerini aktarmaya geç başlaması ve erken denilebilecek bir yaşta vefat etmesi nedeniyle çok eseri yoktur. Ancak günümüzde Taşer'i sohbetleri ve sevenlerinin aktardıkları sayesinde daha iyi tanıyabilmekteyiz. Bu çalışmanın ilk aşamasında Dündar Taşer'in yaşamı üzerinde durularak, onun fikir hayatında etkili olan süreçler incelenmiştir. Devamında ise Dündar Taşer'in gözünden Milliyetçilik, Devlet, Batılılaşma ve Ülkücülük konularındaki fikirleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Dündar Taşer, Milliyetçilik, Devlet, Batılılaşma, Ülkücülük.

Geliş Tarihi: 16 Ocak 2022 - Kabul Tarihi: 12 Şubat 2022.

Atıf Bilgisi: Mervenur Tuzak, "Bir Aydın Olarak Dündar Taşer'de Milliyetçilik, Devlet, Batılılaşma ve Ülkücülük Düşüncesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 130, Sayı: 256, İstanbul 2022, s. 175-194.

* Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Doktora Öğrencisi,

mervenurtuzak@marun.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7596-6737.

Nationalism, State, Westernization And Idealism In Dündar Taşer's Thought As An Intellectual

Abstract

Dündar Taşer has been a Turkish nationalist throughout his life. With his life, struggle and works, he has a respectable place in the intellectual life of Turkish nationalism. He nourished his love for the Turkish nation through culture and history. He did not hesitate to explain the idea that being a Turkish nationalist is the only way out for Turks. Besides being an officer and a politician, this study discussed Taşer as an intellectual, as he has made a name for himself with his works related to young people. The most important feature that attracts attention is that he integrated his knowledge and love for his nation into his life. The event that led to his recognition was his participation in the 1960 coup in the National Unity Committee. He was also known for his works on ideas and politics. With his life, interviews, and writings, he left a legacy that sheds light on the Turkish nation and especially on young generations. Taşer did not have many works because he started so late to convey his thoughts through writings and died early age. We can only know him today with his recorded conversations and his friends' narrations about him. The first part of the study focuses on Dündar Taşer's life, and processes that effected his thoughts were analyzed. Then, his opinions about Nationalism, State, Westernism and Idealism were studied.

Keywords: *Dündar Taşer, Nationalism, State, Westernization, Idealism.*

Giriş

Dündar Taşer, 1925 yılında Gaziantep'te doğmuştur. Babası Abdülkadir Kamil Bey ve Annesi Aliye Hanımdır. Bir erkek ve iki kız kardeşi vardır. Soyadı kanunu ile "Taşar" soy ismini almış olmalarına rağmen Milli Birlik Komitesi'nde (MBK) ismi söylenirken Taşer şeklinde ifade edilmesinden dolayı bu şekilde kullanmıştır. Ailesi Türkmen olduğu için kendisine Türkmen Ağası denilmiştir.¹ İlk eğitimini Dai Ahmet Ağa okulunda almıştır. Gaziantep Lisesi ardından Kuleli Askeri Lisesi'ne geçmiş olan Taşer, Fuzuli, Divan şiirleri ve tüm Mesnevi'yi ezbere bilmekle birlikte klasik Türk müziğine de hâkim olacak kadar iyi bir eğitim almıştır.² Kuzeni Asuman Hanım ile 17 Aralık 1941 tarihinde evlenmiştir. Teğmenliği sırasında Çanakkale ve Samsun'da görev yapmıştır. 1951'de ise İstanbul'a gelmiştir. 1960 senesine gelindiğinde Milli Birlik Komitesinde (MBK) tank binbaşısıdır.³ Ülkenin badirelerle dolu bir süreçten geçtiği II. Dünya Savaşı yılları Taşer'in gençlik çağına denk gelmiştir.

Dündar Taşer, 1960 darbesinde MBK üyelerinden biridir. MBK içerisinde görev alan bir subay olarak, askeri harekâtı darbe şeklinde ifade etmemektedir. Demokrat Parti iktidarına yönelik yapılmış olan 1960 darbesinin milli hedefler barındırdığı için bir ihtilal olduğu değerlendirmesini yapmaktadır. 27 Mayıs'ın hedefinin "Kardeşlik, barış ve sevgi hedefine yönelen, kardeş kavgasını önlemek için yapılan ve çağdaş medeniyetin imkânlarını var etmeye çalış-

¹ Nevzat Köseoğlu, *Dündar Taşer*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2010, s. 14.

² Meriç Coşkun, "Asuman Taşer'le Dündar Taşer'in Gençlik Yıllarına Ait Konuşma", *Türk Yurdu*, C. 22, S. 178, Haziran 2002, s. 30.

³ Köseoğlu, *a.g.e.*, s. 18.

şan, hiçbir zümre ve kişinin leh ve aleyhine bir gaye” barındırmadığını ifade etmektedir.⁴

1960 darbesi içerisindeki konumlarıyla ilgili, “başkalarının döşediği raylar üzerinde” zorunlu gördükleri sebeplerle katıldıklarını anlatmaktadır.⁵ “İhtilali biz yapmadık” diyen Taşer, ihtilalin içerisinde buldukları konumun, bir anlamda sevk ve idare olduğunu söylemektedir. Çünkü bu ihtilal içerisinde kendileri yer almasalardı, yönetimin niyetlerini bilmedikleri insanların eline geçebileceği endişesini yaşamışlardır.⁶

Taşer hayatında önemli bir yeri olan 27 Mayıs’tan bahsederken “yakın tarihimizin önemli, olaylarından birisidir” ifadelerini kullanmaktadır. Aslında ihtilalin gerçekleşmesi ile ülkede son elli senedir yapılmaya çalışılanların gerçekleştirilebileceğini düşünmüşlerdir.⁷ Bu konuyla ilgili Taşer’in eşi olan Asuman Taşer, eşinin ve arkadaşlarının amaçlarının hükümeti devirmekten ziyade Büyük Türkiye Ülküsünü gerçekleştirmek olduğunu söylemektedir.⁸ Taşer’e göre ihtilal içinde bulunan subaylar, Türkiye ve Türkler için milli hedefleri amaç edinmişlerdir. Bu sebeple kimseye düşmanca hisler beslemeden doğru olduğunu düşündükleri yolda ilerlemişlerdir.⁹

MBK’nin ayrı fikirlere sahip kişilerden teşkil edilmesi nedeniyle 27 Mayıs’tan 13 Kasım’a kadar geçen süre içerisinde fikir ayrılıkları derinleşmiştir.¹⁰ Görülen fikir ayrılıkları içerisinde radikaller ve ılımlılar olarak ifade edilen iki grup dikkat çekmektedir.¹¹ Cemal Gürsel ve Cemal Madanoğlu’nun¹² bulunduğu grup (ılımlılar), darbenin kan dökülmeden neticelenmesini, yeni anayasa hazırlanarak Atatürk devrimlerinin uygulanmasını, silahlı kuvvetler içerisinde yeni yapılanmayı ve demokratik hayatın gerekliliği olarak seçimlere gidilmesini amaçlamışlardır. Bir an önce seçimlerin yapılması ve yönetimin sivillere teslim edilmesini istemişlerdir. Alparslan Türkeş, Dündar Taşer ve

⁴ Dündar Taşer, *Mesele*, Ötügen Yayınları, İstanbul 2019, s. 17.

⁵ Nuri Gürgür, “O, Bir Alperen’di”, *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer’in Hatırasına Armağan*, Haz. Yücel Hacıoğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998, s. 19.

⁶ İbrahim Metin, *İhtilalciler Hesaplaşıyor Belgelerle 27 Mayıs-Ondörtler ve Dündar Taşer*, Töre-Devlet Yayınları, İstanbul 2012, s. 215.

⁷ Ziya Nur Aksun, *Dündar Taşer’in Büyük Türkiye’si*, Ötügen Yayınları, İstanbul 2019, s. 17.

⁸ Aysel Metin, “Asuman Taşer Dündar Taşer’i Anlatıyor”, *Töre Dergisi*, S. 73, Haziran 1977, s. 23.

⁹ Dündar Taşer, “27 Mayıs’ın Düşündürdükleri”, *Devlet Gazetesi*, 31 Mayıs 1971, s. 12.

¹⁰ Erhan Olgun, *27 Mayıs Askeri Müdahalesi’nde Ondörtler Olayı*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2016, s. 131.

¹¹ M. Hakan Özçelik - Mustafa Güneş, “Bir 27 Mayıs Tahlili: Silahlı Kuvvetler Birliği”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 20, 2018, s. 277.

¹² Cemal Madanoğlu, darbenin planlayanları içerisinde ilk günden itibaren yer almıştır. Darbe sonrasında ülke yönetimiyle ilgili karar alma sürecinde etkin bir rol üstlenmiştir. Darbenin ertesi günü İstanbul Üniversitesi hocalarından teşekkül edilen ve “İlim Heyeti veya İstanbul Üniversitesi Komisyonu” şeklinde anılan öğretim üyelerini İstanbul’a getirterek hazırlanan rapor ile darbenin meşru hale gelmesini sağlamıştır. Bu ortam içerisinde Madanoğlu’nun etkisi ile anayasa taslağının hazırlanması, MBK’nin resmen kurulması ve DP’lilerin yargılanması gibi süreçlere gidilmiştir. 235 general ve 5.000’in üzerinde subayın emekli edilmesinde de Madanoğlu’nun payı vardır. Madanoğlu, darbe ardından kendisinin de içerisinde bulunduğu 38 kişiden teşkil edilmiş olan MBK yönetiminde bulunmuştur. Merve Durmuş - Cevdet Kırpık, “Ondörtlerin Tasfiyesinde Cemal Madanoğlu’nun Rolü”, *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Bahar 2021, s. 367.

Muzaffer Özdağ'ın öncülük ettiği diğer grup (Radikaller) ise 27 Mayıs'ı gerçekleştirmiş olan kadronun bir süre daha yönetimi elinde bulundurarak ülkenin ihtiyacı olan ve siyasilerin hayata geçirmekte başarılı olamayacağı kalkınma ve reform hamlelerini yapmaları gerektiğini savunmuşlardır. Atatürk devrimlerinin uygulanması için devrimlere ve 27 Mayıs'ın varlığına karşı olanların bertaraf edilmesi gerekliliğine dikkat çekmişlerdir.¹³

Askeri iktidarın devam etmesi ve devredilmesi konusundaki iki ayrı görüşü temsil eden grupların başında olan Türkeş ve Madanoğlu ilişkisindeki kişisel anlaşmazlığın yanı sıra komite içerisindeki gerginlik de artmıştır. İlk olarak Ağustos 1960'ta ordu içerisinde tasfiye gerçekleştirilmiş, (Eminsu Olayı)¹⁴ ve sonrasında Ekim ayında 147'ler Olayı¹⁵ meydana gelmiştir.¹⁶ Ayrılıkların iyice belirginleşmesiyle iki taraf da birbirlerine karşı darbe endişesi yaşamış ve kışlalarda tedbir almışlardır. Bu ortam içerisinde Cemal Gürsel, komitede Kurucu Meclis meydana getirmek istemiştir. Fakat buna 14'ler içinde bulunan Dündar Taşer, Orhan Kabibay ve Muzaffer Özdağ karşı olmuşlardır.¹⁷ İsmet İnönü'nün liderliğindeki Cumhuriyet Halk Partisi de (CHP) MBK'nin içerisindeki mevcut görüş ayrılıklarından yararlanarak yönetimin sivilere devredilmesi konusunda faaliyet göstermiştir. Sonuçta "13 Kasım bölünmesi" şeklinde literatüre geçen olay yaşanmıştır.

Gürsel ve Madanoğlu'nun grubu, radikal olarak gördükleri Türkeş ve arkadaşlarını (14'ler) komite dışında tutma kararı almışlardır. Bu hedef doğrultusunda Türkeş dâhil 14 üyenin görevleri sonlandırılmıştır.¹⁸ Taşer, 13 Kasım'ı "yetkisi olmayan Devlet reisi M.B.K. yi feshedip yeniden 14 eksigi ile kurdu. 27 Mayıs bitmiş yeni bir devir başlamıştı" şeklinde anlatmıştır.¹⁹ Meydana gelen bu yeni devrin "eskisinin umdeleri ile alakası" olmadığını düşünmektedir.²⁰ Ayrıca 13 Kasım'ın neticesinde "Türkiye'de halden memnun olmamak yaygın bir kanaat" haline geldiğini söylemektedir. Taşer, "27 Mayıs'tan zerre nişan kalmamıştır" diyerek ihtilalin hedefinden saptırıldığını da ifade etmektedir.²¹

¹³ Levent Börklüoğlu, "27 Mayıs Askeri Darbesi Sonrasında Ordu İçinde İktida Mücadelesi: Milli Birlik Komitesi ve Silahlı Kuvvetler Birliği", *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 2, Aralık 2017, s. 20.

¹⁴ MBK, 2 Ağustos 1960 tarihli 42 sayılı kanunla 235 general ve amiral ile 4500'e yakın subayı emekliye sevk etmiştir. 42 sayılı kanunla gerçekleştirilen bu tasfiyeler, sonrasında EMİNSU (Emekli İnkılâp Subayları) Olayı şeklinde anılmıştır. Metin İlhan, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nde Tarihi Tasfiye: Eminsu Olayı", *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 217, Ağustos 2015, s. 170.

¹⁵ Milli Birlik Komitesi tarafından 28 Ekim 1960 tarih ve 10641 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 114 sayılı "Üniversite Öğretim Üyelerinin Bazılarının Vazifelerinden Affına ve Bazılarının Diğer Fakülte ve Yüksek Okullara Nakline Dair" kanunu kabul etmiştir. Derya Kayacan, *1960 Askeri Darbesinin Üniversitelere Müdahalesi ve 147'ler Tasfiyesi*, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013, s. 49.

¹⁶ Kübra Tathıs, "Milli Birlik Komitesi İçinde Çıkan İkilem ve General Cemal Madanoğlu-Alparslan Türkeş İlişkisi", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Y. 14, S. 1, 2021, s. 106.

¹⁷ Üzeyir Aygördü, *Dündar Taşer'in Hayatı ve Fikirleri Üzerine Bir İnceleme (1925-1972)*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2021, s. 49.

¹⁸ Börklüoğlu, "a.g.m.", s. 20.

¹⁹ Dündar Taşer, "İhtilal ve Sonrası", *Milli Hareket Dergisi*, 3 Mayıs 1967, s. 13.

²⁰ Dündar Taşer, "Fesadın İttifakı Çabuk Gelişti", *Milli Hareket Dergisi*, 9 Nisan 1967, s. 12.

²¹ Dündar Taşer, "Çözülen İhtilal", *Milli Hareket Dergisi*, 10 Mart 1967, s. 10.

13 Kasım 1960'ta gerçekleşen bu iç darbe neticesinde Türkeş ve Taşer'in de içerisinde bulunduğu 14'ler²² ülke dışında zorunlu görev kapsamında görevlendirilmişlerdir. Taşer, ilk olarak Fas'ın başkenti Rabat'a gönderilmiştir. Ancak sağlık problemleri ve akciğerinde kist görülmesi nedeniyle Fas'ın sağlık imkânlarındaki kısıtlılığında duruma etki etmesiyle beraber siyasi yakınlarının desteği ile 22 Temmuz 1961'de aynı görevle, müşavir olarak İsviçre Bern şehrine gönderilmiştir.²³ Bu zorunlu yurt dışı görevi Taşer'i oldukça üzümüştür. Erol Güngör, Taşer'in fikri oluşum sürecinin 13 Kasım sonrası yurtdışına gönderildiği yıllar "yani ülkedeki kurulu düzenle nizalı olduğu zamanlar" olduğunu söylemektedir.²⁴

Yurt dışındayken arkadaşlarıyla bağlantılarını koparmamış ve yurda dönünce Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP)²⁵ içerisinde yer almıştır. Alparslan Türkeş, DüNDAR TAŞER, Muzaffer Özdağ, Ahmet Er ve Rıfat Baykal 31 Mart 1965'te CKMP'ye katılmışlardır. 21 Nisan 1965'te Türkeş'e "Genel Müfettişlik", diğerlerine de "Bölge Müfettişliği" görevleri verilmiştir. Taşer, siyasi yaşama CKMP'de Bölge Müfettişi olarak başlamıştır. CKMP 7. olağanüstü kongresinde (30 Temmuz-1 Ağustos 1965), Türkeş partinin Genel Başkanlığına, Taşer de "Genel İdare Kurulu (GİK)" üyeliğine seçilmiştir. Sonrasında "Genel Sekreter Vekilliği" görevini de üstlenmiştir.²⁶ Türkeş ve arkadaşlarının çalışmalarını yaptığı ve parti içerisinde tartışmalara da sebebiyet veren 256 maddelik yeni "Müreffeh ve Kuvvetli Türkiye Programı" da kongrede belirlenen komisyon tarafından kabul edilmiştir.²⁷ Kongrede gerçekleştirilen parti programı değişikliği ile CKMP içerisinde Türkeş ve arkadaşlarının ağırlığı artmıştır.

Müfettişlik görevlerinin üstlenilmesi ardından partinin teşkilatları ve gençlik kollarıyla temas kurulmuştur. Oluşturulan İşçi Komitesi'ne Muzaffer Özdağ ve Rıfat Baykal getirilmiş, Köylü Komitesi'ne de DüNDAR TAŞER ve Ahmer Er başkanlık etmiştir.²⁸ Taşer, siyasi yaşam içerisinde dürüst ve erdemli bir çizgide ilerlemesi nedeniyle dikkatleri üzerine çekmiştir. Türkiye'nin mevcut durumu, gençler ve gelecekte neler yapılması/yapılmaması

²² 14'ler kademelerine bakılmaksızın emekliye sevk edilmişlerdir. Sonrasında ülke haricinde görevlendirme yapılmıştır. "Alparslan Türkeş Yeni Delhi, Orhan Erkanlı Mexico City, Orhan Kabibay Ottawa, Münir Köseoğlu Stockholm, Mustafa Kaplan Lizbon, Muzaffer Karan Oslo, Şefik Soyuyüce Kopenhag, Fazıl Akkoyunlu Kabil, Rıfat Baykal Tel Aviv, DüNDAR TAŞER Rabat, Numan Esin Madrid, İrfan Solmazer Lahey, Muzaffer Özdağ Tokyo, Ahmet Er Trablus." Ferit Salim Sanlı, "13 Kasım 1960 Tasfiyesine Giden Süreçte Alparslan Türkeş ve Milli Birlik Komitesi İçinde İhtilaf", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Y. 14, S. 27, Bahar 2018, s. 243.

²³ *Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi*, 030-11-1-0/ 286-19-13.

²⁴ Cengiz Aydoğdu, *Erol Güngör'ün DüNDAR TAŞER'i, Türk Yurdu*, C. 27, S. 238, Ankara, Haziran 2007, s. 77.

²⁵ CKMP'nin programı önsöz, ana prensipler dâhil olmak üzere on altı başlık altında 117 maddeden oluşmuştur. CKMP Programı için bakınız: *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Programı*, Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik, Ankara, Matbaacılık ve Gazetecilik Ltd. Şti.

²⁶ Aygördü, *a.g.t.*, s. 81.

²⁷ *Müreffeh ve Kuvvetli Türkiye için C.K.M.P. Programı*, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Ankara 1965.

²⁸ Ferit Salim Sanlı, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne -Tarihi Süreç, İdeoloji ve Politika- (1960-1969)*, Ötügen Yayınları, İstanbul 2019, s. 292.

gerektiğiyle ilgili konuşmaları ve yazıları bu dönem itibariyle dikkat çekmeye başlamıştır.

24-25 Kasım 1967'deki CKMP'nin 8. büyük kongresinde Taşer, GİK üyeliğine yeniden seçilmiş ve GİK toplantısında da "CMKP Genel Başkan Yardımcısına" getirilmiştir. Genel Başkan Yardımcısı olarak Türkiye Öğretmenler Sendikası'nda²⁹ 4-9 Eylül 1968 tarihli "Devrimci Eğitim Sendikası'nın" düzenlenmesini sağlamıştır.³⁰ Genel başkan yardımcılığı görevini vefatına kadar da devam ettirmiştir.³¹ 1965 seçimlerinde Gaziantep'ten milletvekili, 1968'de senatör ve 1969 seçimlerinde de İstanbul'dan milletvekili adayı olmuştur.³²

CKMP'nin 8-9 Şubat 1969'da Adana'da gerçekleştirdiği kongresinde partinin ismi "Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)" olmuştur. Yeni amblemi de "üç hilal" olarak değiştirilmiş ve gençlik kolları için "hilal ve bozkurt" amblemi kararlaştırılmıştır. Taşer, CKMP'nin isminin Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirmesinden sonra da partide bulunmuştur.³³ 1969 Adana Kongresi ardından MHP'nin Başkanlık Divanı'nda değişiklikler olmuştur. Genel Başkan Yardımcısı olarak Osman Yüksel Serdengeçti, Muzaffer Özdağ ve Dünder Taşer seçilmiştir.³⁴

1967-1969 yıllarında Türkes ve Taşer, partinin teşkilatlanması ve organizasyonu konusunda mühim adımlar atmışlardır. 1969 seçimleri ardından Taşer'in bütün milliyetçi talebe derneklerini, Ülkü Ocakları çatısı altında birleştirme düşüncesi sonrasında, Ülkü Ocakları'nın etkinlikleri hızla artmıştır. Taşer ve Türkes'in büyük bir önem verdikleri Ülkü Ocakları'nın ilk açılışı, 1967 sonlarında ve 1968 yılı içerisinde gerçekleşmiştir.³⁵

1967 itibariyle Ülkü Ocakları'nın kurulmasıyla beraber Dünder Taşer, asker ve siyasetçi kimliklerinden ziyade ağabey ve ilim insanı kimlikleriyle tanınmıştır. Taşer, muhatabının sosyal statüsü ve bulunduğu fikir grubunu ön plana almadan saygı duyan bir insandır.³⁶ Kimseye üstten hitap etmeyerek bir büyüğün yapması gerektiği gibi ağabeylik yapmıştır.

Taşer'in öncü olduğu Kültür Bilim ve Teknik Merkezi (KÜBİTEM) 1969 yılında kurulmuştur. Bu dernekle, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim üyelerini ülke genelinde teşkilatlandırarak ülkücüler ile dayanışma içerisinde olmalarının gerçekleşmesi amaçlanmıştır.³⁷ Ayrıca MHP'nin Atsız'ın izinde olan Türkçülük çizgisinde değil de, Türk-İslam Ülküsü çizgisinde devam edebilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Tarihe olan ilgisi ve konuşmaları

²⁹ Bkz: Feyzullah Ertuğrul, *TÖS Tarihinden Esintiler-1: Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve Eğitimciler Derneği*, Eğitim Sen Yayınları, Ankara 2017.

³⁰ Aygördü, *a.g.t.*, s. 84.

³¹ Hakkı Öznur, *Ülkücü Hareket CKMP'den MHP'ye*, C. 1, Alternatif Yayınları, Ankara 1999, s. 144.

³² Köseoğlu, *a.g.e.*, s. 22.

³³ Turgay Uzun, "Türk Siyasal Yaşamında MHP", *Türk Yurdu*, C. 31, S. 289, 01 Eylül 2011, s. 195.

³⁴ Zeki Özdemir, *1965-1969 Yılları Arasında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi*, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 102.

³⁵ Ali Erken, "Örgüt ve Strateji: 1965 -1980 Arasında Milliyetçi Hareket Partisi", *İnsan ve Toplum*, C. 4, S. 7, Haziran 2014, s. 138.

³⁶ İsmail Yakıt, *Hatıralarıyla İz Birakanlar*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2016, s. 36.

³⁷ Köseoğlu, *a.g.e.*, s. 28.

sebebiyle partisinin “Osmanlıya dönüş” fikrine yakınlaşmasında etkili olmuştur.³⁸

Taşer subaylık görevi sonrasında, bilgisini ve ülke sorunları hakkında neler yapılabileceğini anlatan yazılar kaleme almıştır. Bilhassa *Devlet Gazetesi*'nde *Mesele* köşesinde yayınlamış olduğu yazıları, onun fikirlerini anlayabilmemiz açısından büyük önem arz etmektedir. Yazılarında; güncel olaylar, siyaset, genç nesil, fikir tartışmaları, tarih ve önerileri yer almaktadır. Üslubunun ele aldığı konuya göre naif, eleştirel, sert ve akıl verici bir şekilde kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Taşer, Türk-İslam Ülküsü'nün önemli görülen şahsiyetlerindedir. Divan şiirleri, tarih ve klasik Türk müziği konularında bilgili olmasının yanında iyi Fransızca bilmektedir.³⁹ Ayrıca Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, İsmail Gaspıralı ve Şeyh Galip gibi fikir dünyasının bilinen insanlarını bünyesinde toplamıştır.⁴⁰

20 Mart 1972 tarihinde Ülkü Ocakları ve Genç Ülkücüler Teşkilatı sıkıyönetim idaresi tarafından kapatılmıştır. 1971 Müdahalesi'nin yaşandığı süreçte MHP'yi ve milliyetçileri üzen esas konu ise Taşer'in vefatıdır. Taşer'in vefatı sonrasında parti ve gençlik kolları ilişkisindeki bağ zayıflamıştır.⁴¹ Taşer, 13 Haziran 1972 Salı akşamı saat sekiz otuzda Konur Sokakla Olgunlar Sokağı'nın birleştiği yerde Skoda marka bir ekmek kamyonunun çarpması nedeniyle düşmüş ve kafasını kaldırırma çarpmıştır. Sonrasında Numune Hastanesi'ne götürülmesine rağmen vefat etmiştir.⁴² Taşer, yaşamı boyunca ve vefatı ardından da milliyetçileri etkilemiş olan bir aydındır. Vefatı ardından dostları, yazılarıyla üzüntülerini dile getirmişlerdir. Kendisine yazılmış olan şiirlerde bu üzüntüler hissedilmektedir.⁴³ Bunlardan bir tanesi Dilaver Cebeci'nin kaleme aldığı Dündar Taşer Sagusu'dur: “*Dündar Ağam. Çoh görestim hardasan, Eller sanır, bir karanlık gordasan. Mene göre Tanrı nerde ordasan, Get Cennet'e Nebileri gör Ağam, Muhammed'in sağ yanında dur ağam (...)*”⁴⁴

Milliyetçilik

Taşer'in milliyetçilik fikrini anlayabilmek için öncelikle millet kavramına nasıl yaklaştığını anlayabilmek gerekmektedir. Onun, millet kavramına yaklaşımına bakıldığında ise milletin ortaklıklar barındıran hislerin bütününden

³⁸ Murat Yılmaz, “Dündar Taşer”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt. 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2020, s. 668.

³⁹ Dündar Taşer'in kızı Yasemin Yahnici'nin şu sözleri, yabancı dillere hâkimiyetine örnek olarak gösterilebilmektedir: “*İngilizce kolejinde okuyordum. Babam İngilizcesini okur, kendine Fransızcaya çevirir, oradan bana İngilizce anlatırdı tekrar*”, Meriç Coşkun, “Dündar Taşer'i, Kızı Yasemin (Taşer) Yahnici Anlatıyor”, *Türk Yurdu*, C. 21, S. 166, Haziran 2001, s. 48.

⁴⁰ Muzaffer Çatak, *Dündar Taşer'in Fikir Hayatı*, Türk Ocakları Yayınları, Ankara 2010, s. 24.

⁴¹ Erken, “a.g.m.”, s. 143.

⁴² *Devlet Gazetesi*, S. 148, 26 Haziran 1972.

⁴³ Taşer için yazılan şiirler: Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, “Dündar Ağam”, *Devlet Gazetesi*, 18 Eylül 1972, s. 8; Osman Nuri Kurt, “Türkmen Ağam'a Ağıt”, *Devlet Gazetesi*, 26 Haziran 1972, s. 9; Yılmaz Yalçın, “Olurmuş”, *Töre Dergisi*, Y. 4, S. 16, Eylül 1972, s. 11; Gavseddin Koçak, “Dündar Taşer'in Ardından”, *Bozkurt*, S. 9, Haziran 1973, s. 9.

⁴⁴ Dilaver Cebeci, “Dündar Taşer Sagusu”, *Türk Yurdu*, S. 238, C. 27, Ankara, Haziran 2007, s. 76.

doğın bir aidiyet olduğunu söylemektedir. Millet duygusunun barındırdığı romantizmin altını çizer. Çünkü bu romantizm anlayışı, milletten çıkarılırsa geride milletin kalmayacağını ifade etmektedir.⁴⁵ Asuman Taşer, Dündar Taşer'in millet fikrini şu şekilde anlatmaktadır: “Milleti kendine özgü algılar, kendine özgü algıladığı milleti, yine kendine özgü bir aşkla, romantizmle severdi. Bu sebeple, milliyetçiliği kendine özgü idi (...)” Taşer'in millet fikrinde, kusur bulunmaz. O, milletine âşıkla bağlanmaktadır. Romantizmle bağlı olduğu milleti asla hataya düşmemektedir.⁴⁶

“Millet, binlerce sene içinde kanın, imanın, duyguların birleşmesiyle yoğrulmuş ve müşterek kıymet hükümleri halinde görünmekte olan haz ve elemi beraber tadan, birbirinden haberi yokken de birbiri gibi olan bir varlıktır” diyen Taşer, milletin bağımsızlık ruhuna sahip olmasıyla birlikte geleneksel ve kültürel özellikler barındırdığını da düşünmektedir. Aslında onun millet ifadesi, tarihsel kökleri barındıran ve bu köklerin asla değişmeyecek olması şeklinde özetlenebilmektedir.⁴⁷ Milletlerin tabiat ve tarihin süreçlerinden geçerek oluştuğunu, milletin özel koşulunun ise kültür olduğunu aktarmaktadır. Bir milletin nasıl olduğunu ve nasıl olamayacağını da şu şekilde anlatmaktadır:

“Millet yapma bir varlık değildir. Ne kahramanlar ne âlimler ne san'atkarlar bir imal edemezler. Millet, binlerce yıl içinde, kanın, iman'ın, duyguların birleşmesi ile yoğrulmuş; ortak değer yargıları halinde billurlaşmış ortak davranışlar halinde görünmekte olan, haz ve elemi beraber tadan, birbirinden haberi yokken de birbiri gibi olan bir varlıktır. Atilla'nın misafirlerine altın kaplar içinde yemek ikram ederken, tahta çanaktan tek türlü yemeğini yemesi ne ise, Yavuz Sultan Selim'in yemek usulü de aynıdır. Atilla'nın Bizans hükümdarlarına gönderdiği mektubun edası, üslubu, hitap tarzı ne ise, Kanûni'nin François'ya gönderdiği mektubunki de öyledir. İşte millet, bu ayniyet ve devamlılıktır.”⁴⁸

Taşer'e göre milliyetçilik ise mevcut olan kültürü ve millet bilincini devam ettirebilme arzusudur.⁴⁹ Taşer, bir insanın kendisine milliyetçiyim diyebilmesi için bütün maddi arzularından sıyrılması ve şahsi çıkar gözetmeksizin milletin ortak amaçları uğruna çalışması gerektiğini düşünmektedir. Yani bir anlamda milliyetçi olmak demek, kültürünü ve tarihsel bilgi birikimini yaşatarak devam etmek demektir.⁵⁰ Çünkü milliyetçi olabilmenin en önemli şartı, kendi milletini sevmek ve bu sevgiyi teoriden pratiğe dönüştürebilmektir.⁵¹

Taşer, milliyetçilerin en iyi ve güzeli kendi milleti için istemesini doğru bulmaktadır. Bu yüzden Türkler için tarafsız olmanın mümkün olmadığını

⁴⁵ Dündar Taşer, “Romantizme Dair”, *Töre Dergisi*, S. 37, Y. 6, Haziran 1974, s. 8.

⁴⁶ Yücel Hacıoğlu, “Eşi Asuman Taşer, Dündar Taşer'i Anlatıyor”, *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatırasına Armağan*, Haz. Yücel Hacıoğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998, s. 35.

⁴⁷ Taşer, *a.g.e.*, s. 53.

⁴⁸ Aksun, *a.g.e.*, s. 47.

⁴⁹ Köseoğlu, *a.g.e.*, s. 95.

⁵⁰ Taşer, *a.g.e.*, s. 54.

⁵¹ Dündar Taşer, “Eş Manalıdır”, *Devlet Gazetesi*, 4 Nisan 1970, s. 12.

ve siyasetçisinden memuruna kadar herkesin milliyetçi olmasının şart olduğunu hatırlatmaktadır.⁵² Çünkü milletini seven herkesin bu uğurda çalışması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca sorunlar baş gösterirken baş üstünde taşınan milliyetçilerin, iyi günlerde kenara itilmeye çalışıldıklarını göz ardı etmemektedir. Bu durumu da “*Türk milliyetçilerinin kaderi budur*”⁵³ diyerek anlatmaktadır.

Bütün zorluklara rağmen milliyetçi olmaktan vazgeçilmemesini öğütleyen Taşer, milliyetçilerin takip edeceği yolu da izah etmektedir. Bu yolda ise yaşamın her anında ve ileriye dönük hedeflerde milli olmak amaçlanmalıdır. Taşer’in anlattığı bütün milli olma çalışmaları yaşamın her alanında Türkleşmekle olacaktır. Çünkü ona göre milliyetçi olabilmek Türkler açısından muhakkak takip edilmesi gereken yol ve tek kurtuluştur.⁵⁴

Taşer, “*Türk milliyetçisiyiz Türkçüyüz. Türkçülük, Türk Milleti’ni sevmek; Türk Milleti’nin yaşaması, yükselmesi, Türk kültürünün korunması, yükseltilmesi için hizmetinde bulunmaktır*”⁵⁵ demektedir. Taşer’e göre Türkler için milletini sevmenin ve milliyetçi olmanın anlamı, her alanda Türkleşmenin gerçekleştirilebilmesidir. Bu sebeple Türk milliyetçisi, milletine ait olan unsurları millileştirmeyi amaçlamalıdır. Milliyetçiliğin Taşer’in söylediği şekilde devamı için kararlı olunması gerekmektedir. Türkleşmek dediği sürecin gerçekleştirilmesi durumunda karşısında bunu istemeyenlerin olacağını önceden uyarılmaktadır. Yapılması gerekenin korkmadan ilerlemek olduğunu tekrarlamaktadır. Çünkü azimli bir şekilde devam edildiğinde engellemelerin sadece lafta kalacağını düşünmektedir. DüNDAR Taşer, Türkçü olmayı; milletini sevmek, milletinin devamlılığı ve varlığı için çalışmak, milletin kültürünü korumak ve yükseltilmesi için çabalamak şeklinde formüle etmiştir.

Devlet

Taşer, tarih boyunca devletsiz yaşamamış olan Türklerin millet olmalarındaki en önemli etkenin devlet olduğunu hatırlatmaktadır: “*Türk için devlet, onsuз olunmayan, onsuз yaşanılmayacak, ekmek gibi, su gibi, hatta onlardan daha gerekli bir varlık halindedir.*”⁵⁶ Türkler, kültürel ve geleneksel açıdan devleti kutsal bir noktada görmektedirler. Bu yüzden Türkler için mutlu olabilmelerin anlamı, devletin varlığı ve devamlılığındaır.⁵⁷

Taşer, devletin öneminin farkında olması ve devletsiz bir milletin olamayacağını düşünmesi nedeniyle devlete yönelik söylenecek her türlü negatif sözün ve davranışın karşısındadır.⁵⁸ Bu yüzden devletle ilgili yapılacak yorumlarda, beğenilmeyen yönetim tarzları eleştirilirken devlet ve hükümet/yönetim arasındaki farklılığa dikkat edilmesi gerektiğini söylemektedir. Devletin vatan

⁵² Taşer, *a.g.e.*, s. 290.

⁵³ Taşer, *a.g.e.*, 84.

⁵⁴ Köseoğlu, *a.g.e.*, s. 128.

⁵⁵ Metin, *İhtilalciler...*, s. 474.

⁵⁶ Tek, *a.g.e.*, s. 106.

⁵⁷ Erol Güngör, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, Yer-Su Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 102.

⁵⁸ Gürgür, *a.g.e.*, s. 23.

ve dinden dahi önce geldiğini çünkü mevcut değerlerin korunabilmesinin ana koşulunun bir devlete sahip olmaktan geçtiğini söyleyen Taşer, her zaman devletin itibarına zarar verilebilecek davranış ve yorumlardan sakınılması gerektiğini hatırlatmaktadır. Ona göre devlet, sonsuz bir varlık gibidir. Yöneticiler, partiler, insanlar değişebilirler ancak geriye yalnızca devlet kalmaktadır. Bu düşüncelerinden dolayı milliyetçilik fikrini, devlet düşüncesiyle temellendirmişdir.⁵⁹

“Herkes demokrasi istemektedir; kendisi için, kendine göre bir demokrasi. Milletin geleceği, vatanın bütünlüğü, devletin varlığı bu hengâmede akla gelmez olmuştur”⁶⁰ diyen Taşer’in demokrasi konusundaki düşüncesine bakıldığında herkesin demokrasi istediğini ancak iş uygulanmaya geldiğinde başarısızlıkla sonuçlandığını görmektedir. Bu konuyla ilgili senelerce reformlar, çalışmalar, tartışmalar yapılmasına rağmen hâlâ istenilenler gerçekleştirilememiştir. Bunun ana nedeni olarak makam ve mevkileri ellerinde bulunduranların tutarsızlıklarını göstermektedir. Taşer, demokrasinin gerçekten tesis edilebilmesi için ise demokrasi isteğinin sadece belirli makamdakilerden veya aydınlardan değil, milletin tamamından gelmesi gerektiğini söylemektedir.⁶¹ Ayrıca demokrasi isteyenlere, ortada zaten demokrasi olmasına rağmen kimden istediklerini sormaktadır. Bu soruyu yönelterek, birilerinden demokrasi istemenin onları bu konuyla ilgili hak sahibi yapmak anlamına geldiğini anlatmaya çalışmaktadır. Yapılması gereken ise devletin düzeni ve demokratik isteklerin sonuçları düşünülerek istenmesidir. Yani ağzına geleni söylemekten ziyade, milli amaçlar ve millet için çalışma azmiyle hareket edilmelidir. Bu yüzden herkese cumhuriyet ve demokrasinin milletin seçimi ile oluşturulduğunun akıllardan çıkarılmaması gerektiğini hatırlatmaktadır.⁶² Taşer, milletin vekillerinin yine milletin seçimi ve arzusu ile başa geldiğini, meclisinde varlığını korumasının milletin varlığıyla eş değer olduğunu söylemektedir. O, devlet olmadıkça demokrasi de olmaz düşüncesindedir. Bu nedenle arzu edilen demokratik yaşama ulaşılamamasının nedeninin, eskide var olan devlet bilincinin yaşanılan çağda mevcut olmamasına bağlamaktadır.

“Millî görüşümüzde vatan, asli ve en esaslı unsur değildir. Bizde devlet ve onun egemenlik sembolü olan bayrak esastır. Nitekim, bayrak nereye gidiyorsa, Türk de oraya gidiyor. Bayrağın dalgalandığı, yani devletin egemen olduğu yerde yaşayabiliyor. Onun çekildiği yerde yaşayamıyor. Demek ki, devlet ve onun egemenlik yahut hükümlerlik sembolü olan bayrak, vatandan asli bir unsur (...).”⁶³

Taşer’in yazılarına bakıldığında devleti vatandan önce görmektedir. Yani vatani, asli ve birinci unsur olarak ele almamaktadır. Bunun en önemli nedeni olarak Türklere devlet ve bayrağın bulunduğu konumu göstermektedir.

⁵⁹ Dündar Taşer, “Tutarsızlık Salatısı”, *Devlet Gazetesi*, 11 Ocak 1971, s. 12.

⁶⁰ Tek, a.g.e., s. 54.

⁶¹ Dündar Taşer, “Çelişkiler”, *Devlet Gazetesi*, 20 Mart 1972, s. 12.

⁶² Dündar Taşer, “Demokrasi İsterük!...”, *Devlet Gazetesi*, 12 Haziran 1972, s. 12.

⁶³ Aksun, a.g.e., s. 155.

Göçebe yaşam geleneğinden gelen Türkleri örnek vererek Türkler için bayrak ve milletin öncelikli olduğunu ve devlet şuuruyla gittikleri yerde yaşadıklarını, bu yerleri vatan olarak kabul ettiklerini söylemektedir. Bu nedenle Türklerin varlığının devamını bayrak olarak anlatmaktadır. Taşer'e göre bayrağın olduğu yerde Türk ve Türk devleti var olmaktadır. Türkler açısından devlet, bir anlamda nefes almak gibi doğal ve organiktir.

Taşer, devletçiliğin "*içtimai, ahlaki ve milli*" olduğunu söylemektedir. Aslında devlet, kişilerin yapamadıklarını faaliyetleriyle belirlemektedir.⁶⁴ Taşer'e göre millet, devleti var etmiştir. Bu yüzden milletin varlığı ve devamlılığı açısından devlet vazgeçilmezdir. Milliyetçilik duygusunun dayanağı olan devlet varlığı, Türklerin tarihlerinden bugünlere kadar taşıdıkları ata mirasıdır. Devlet fikrinin, milletin ilerlemesinde en önemli katkısı ise ortak hedeflerdir. Bu ortak hedefler ise devlet tarafından ortaya konmaktadır. Konulan hedefler, milletin faydasına olacak şekilde düzenlenir ve milliyetçiler de bu yolu takip etmektedirler. Taşer için devlet bir anlamda özel yeteneklerle kuşatılmış, her şeyin başlangıcı ve her şeyi neticelendirebilecek bir varlıktır.

Batılılaşma

Taşer, modernleşme istekleriyle son iki yüzyıldır yapılmaya çalışılanların Türklerin tarihi sürecini etkilediğini düşünmektedir. Bütün bu yapılanlarla birlikte cezir döneminde olan gerçek Türklüğün kendi benliğinden uzaklaşarak yabancılaşmaya başladığını ifade etmektedir.⁶⁵ Yani Türklerin batılılaşma uğruna yaptıkları çabaların geçmişlerini yıkmakla geçen yıllar olduğunu söylemektedir:

"İlerleme için bu haltları karıştıran, dünyada bir millet yoktur ve olmamıştır. Bunları yapan bir milletin ilerlediğini de tarih kaydetmemektedir. Japonlar bugün çok ileri bir düzeye eriştiler. 30 bin hiyerogliften meydana gelen alfabelerini 'Değiştirelim' demediler. 'Şintoizm' diye anılan dinlerinin ilerlemeye engel olduğunu söylemediler."⁶⁶

Taşer, yapılması gerekenin, taklit etmekten ziyade bilim ve teknolojiye ileriye gidebilmek için çalışılmak olduğunu söylemektedir.

Taşer, "*Batı özentisi, kendimize olan güvensizlik, bizi yüz elli yıl içinde, dünyanın en güçlü devletlerinden iken yetmişinci sıraya düşürdü*" demektedir. Batılılaşmak için çalışmalar yapan birçok devlet görevlisinin, batılılaşmayı gerçekleştirebilmek yerine batılı olduklarını ifade etmektedir.⁶⁷ Türk Milleti'nin belini bükenin "*kendi aydınının ondan uzaklaşmış ve ona zıt düşmüş*" olmasından kaynaklandığını düşünen Taşer, aynı zamanda Türk Milleti'nin "*büyük millet*" olarak içerisinde barındırdıklarını hala koruduğuna inanmaktadır. Ancak bu yabancılaşmanın durdurularak milletin sahip olduğu değerlere geri

⁶⁴ Akbaba, "a.g.m.", s. 77.

⁶⁵ Yücel Hacıoğlu, *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatrasına Armağan*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998, s. 64.

⁶⁶ Aksun, *a.g.e.*, s. 46.

⁶⁷ Tek, *a.g.e.*, s. 13.

dönmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Çünkü Taşer için ilerleme ve milli hayatı yaşamanın başka bir seçeneği yoktur.⁶⁸

Taşer, halktan uzaklaşıp ve yabancılaşma rüzgârına kapılan aydınlara şunları söylemektedir:

“Cumhuriyet devrinde kapitülasyon yok, tekke yok, medrese yok, mes-cit yok. O halde gerileme neden durmamıştır? Bu soruya cevap vermek, standart aydın kafası ile mümkün olmayınca da, dönüp geçmişe hakaret edilmekte, saltanat şöyleydi, cumhuriyet böyleydi diye işin içinden sıyrılmaya çabalamaktır.”⁶⁹

Aydınların düşmekte oldukları hatayı, 1960 darbesinin içinde olmasından yola çıkarak örneklendirmektedir:

“Nitekim bizde aynı hataya düştük ve ‘bir mükemmel anayasa yapılırsa, Türkiye’nin Almanya veya İngiltere düzeyine geleceğini’ sandık. Ne yapalım ki, Türk aydınının çok yanlış ve köklü eksikliklerinden biri de, bazı kavramlarda sihirli bir güç tasavvur etmesidir. Tabii bu, aydının kendine yabancılaşmasından doğmaktadır. Çünkü kendine yabancılaşma, milli ölçüyü kaybetme demektir. Milli ölçüyü kaybeden kimse ise, dış ve iç politika olaylarını, kendi milletinin çıkarlarına uygun bir şekilde değerlendirmekten yoksun olan adam demektir.”⁷⁰

Tüm milletlerde ortak olduğu gibi Türklerin de yükselmeye istidatlı olduğunu düşünmektedir. Ancak ilerlemenin koşulu olarak milli olanın terk edilmemesini göstermektedir.⁷¹ Bu yüzden Taşer, yabancılaşmaya karşı, halktan kopuk aydınlar zümresinin, bir an önce halka beraber hareket etmeye başlamaları gerektiğini söylemektedir.

Taşer, “Milliyetçi Hareket yeni bir yolun takipçisidir” demektedir. Bu sözyle anlatmak istediği, milli unsurları yeniden canlandırmak ve hakiki Türklüğü yaşamaktır.⁷² Onun için milliyetçi yol, milletin asli unsurlarının benliklerde yaşaması ve aykırı olan her şeyden temizlenmesidir. Bunun gerçekleştirilebilmesinin ana koşulu ise kendinden olandan vazgeçmemektir. İçerisinden çıktığın topluma yabancı olmak demek, milli değerlerden ve ülküden uzaklaşmak anlamına gelmektedir.

Taşer, bir medeniyetin varlığından bahsedebilmek için kültürün gerekli olduğunu söylemektedir. Bu sebeple batı medeniyeti peşinde koşanların, batı kültürünü de kabul etmeyi göze almaları gerektiğini hatırlatmaktadır.⁷³ Yabancılaşma ile neticelenecek olan bu batı medeniyeti hayranlığına karşı Türklerin ne yapması gerektiğini de ifade etmektedir. Taşer’e göre yapılması gereken kendinden olana dönmektir. Bahsettiği bu dönüş için Türk tari-

⁶⁸ Aksun, a.g.e., s. 57.

⁶⁹ Köseoğlu, a.g.e., s. 68.

⁷⁰ Aksun, a.g.e., s. 13.

⁷¹ Köseoğlu, a.g.e., s. 128.

⁷² Dündar Taşer, “Milliyetçi Hareket”, *Devlet Gazetesi*, 7 Temmuz 1969, s. 12.

⁷³ Mehmet Çınarlı, “Sadi Somuncuoğlu ile Merhum Dündar Taşer Üzerine Bir Mülakat”, *Türk Yurdu*, C. 18, Eylül 1998, s. 59.

hi derinlemesine araştırılmalıdır. Ancak araştırma her zaman yapıldığı gibi değil, Türklerin milli değer hükümleri çizgisinde devam ettirilmelidir. Taşer, batılılaşmak isteyenlere, Türklerin kişiliği ve ülkesi için yararlı olanların yine Türkler olduğunu hatırlatmaktadır.⁷⁴

Taşer, Türklerin tarih boyunca büyük bir medeniyet olarak yaşadığını, bu yüzden genç nesillerin tarihlerini en ince detayına kadar bilmeleri gerektiğini söylemektedir. Türk Milleti'nin, kendi aydınının ondan uzak olması nedeniyle istenilen ilerlemeyi gerçekleştiremediğini düşünmektedir. Milli değerler içerisinde ilerleyebilmenin yolu, aydınların ve milletin, milli unsurlara dönmek için çalışmasıdır. Türklerin geleceği ve varlığı, milli değerler içerisinde ve yabancılaşmadan uzak olarak çalışacak aydınların elindedir.

Ülkücülük

1965 sonrasında Batı'da sol fikirlere karşı yakınlığın artmasıyla sosyalizm meselesi Türkiye'de etkinlik kazanmıştır. Özellikle siyasi alanda komünizmin kitleleşmesi sorunu ve tehdidi, Türk milliyetçilerinin ve Taşer'in dikkatini çekmiştir. Bu konuyla ilgili Taşer, "*Mutlak mana da milli, manevi, İslami, değerlere bağlı gençliği ülkü ve fikirler etrafında toplayacak aksiyoner bir hareketi oluşturmak zorundayız*" demiştir.⁷⁵ Ülkücü gençlerin, komünizm tehdidine karşı birlik içerisinde olmasını isteyen Taşer, gençlerin aynı zamanda doğru bilgilerle eğitilmesi konusu üzerinde dikkat çekmektedir.

24 Kasım 1967 tarihli CKMP Kongresi'nde Türkeş'in kongre konuşmasında "*komünizm tehdidine*" karşı söylediği sözler dikkat çekmektedir. Komünistlerin yürüttüğü faaliyetlere karşılık Türkeş, CKMP'nin komünizme "*amansız bir savaş açtığını*" ve yüksek öğretim kurumları içerisindeki "*komünist kışkırtmacılara karşı imanlı bir milliyetçi gençlik cephesi yükselmekte*" olduğunu söylemektedir. Gençlerin "*Milli Doktrini*" takip ederek yabancıların taklidi olmaktan öteye gidemeyen düşüncelerin karşısında mücadele ettiklerini eklemektedir. Konuşmasında anlattığı milli doktrinini ismini "*Dokuz Işık*"⁷⁶ olarak açıklamaktadır. "*C.K.M. Partisi olarak böyle bir doktrin sahibi bulunduğumuzu iddia eden siyasi bir teşekkül*" diyerek de Dokuz Işık'ın⁷⁷ parti programında yer aldığını ifade etmektedir.⁷⁸ Bu konuşması doğrultusunda, 1968 yılında gençlik örgütlerine ek olarak Ülkü Ocakları teşkil edilmeye başlanmıştır.⁷⁹

⁷⁴ Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür ve Milliyetçilik*, Yer-Su Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 116.

⁷⁵ Hakkı Öznur, *Ülkücü Hareket, Portreler*, Cilt: 6, Alternatif Yayınları, Ankara 1999, s. 196.

⁷⁶ Alparslan Türkeş, Dokuz Işık ilkeleriyle ilgili yapmış olduğu konuşmalarını bir araya getirmiş ve "Yeni Ufuklara Doğru" adıyla kitap olarak yayınlamıştır. Bu eserin önsözünde Dündar Taşer'in yazısı da bulunmaktadır. Alparslan Türkeş, *Yeni Ufuklara Doğru*, Kutluğ Yayınları, İstanbul 1976.

⁷⁷ Alparslan Türkeş, "*milliyetçi toplumculuk*" şeklinde anlattığı görüşlerini 1965'te ilk olarak sistemli bir halde metne dökmüştür. Dokuz Işık olarak açıkladığı ilkelerini: "*Milliyetçilik, Ülkücülük, Türkçülük, Ahlakçılık, Toplumculuk, İlimcilik, Hürriyetçilik ve Şahsiyetçilik, Köylücülük, Gelişmecilik ve Halkçılık, Endüstri ve Teknikçilik*" olarak anlatmıştır. Özgür Bayraktar, *Ülkücü Harekette Bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi*, Gece Kitaplığı, Ankara 2017, s. 77.

⁷⁸ "Büyük Kongre", *Milli Hareket Dergisi*, 15 Aralık 1967, s. 17-19.

⁷⁹ Uzun, "a.g.m.", s. 194.

Taşer, gençlerin eğitilmesinin komünizm önündeki en önemli adım olacağını düşündüğü için, Ülkü Ocakları ve Türk Ocakları'na büyük önem vermiştir. Türk Ocakları için “*Türk milliyetçiliğinin beşiğidir*”, “*Türk birliğinin sembolüdür*” ifadelerini kullanmıştır.⁸⁰ Bu dernekler bünyesinde, yalnızca partililik yapılmadığını ve var olan problemlerle ilgili çözüm bulmak amacıyla çalışıldığını anlatmaktadır. Taşer'in çabalarına bakıldığında gençleri parti bünyesine almaktan ziyade milliyetçi ve ülkücü fikirlerle yetişebilecekleri bir ortam meydana getirmeye çalıştığı fark edilmektedir. Bu sebeple parti ve gençlik çalışmalarını birbirinden ayrı tutmaktadır. Ülkücü gençlere yönelik yapılan saldırıların ve eleştirilerin de karşısında durmuştur. Dünder Taşer, Türk gençlerinin korunması ve bilinçlenmesi için onları milliyetçi fikirler etrafından toplama düşüncesini ortaya koyan ilk isimlerden biridir.

Komando kamplarının mimarı şeklinde görülen Taşer, gençlerin sol grup karşısında vermiş oldukları mücadeleyi önemli görmüştür. Ülke içerisinde sol kesimin ülküçülere yönelik kötü imaj yaratma çabalarına karşı Taşer, 14 Nisan 1969 tarihinde basınla yapmış olduğu mülakatında şunları söylemiştir:

*“Komando denilen gençler, Türk Milleti'nin varlığını, örfünü, adaletini, inancını yabancı ajanlara, Türkiye düşmanlarına çığnetyeceklerdir. Türkiye'deki sol, sol azıtanın tertipçisi, tahrikçisi, teşvikçisi olan anarşist kitle, eline geçirdikleri gerek medya gerekse iktidar güçlerinin vasıtasıyla, milliyetçi Türk gençliğine karşı savaş açmıştır. Komando Kampları ve Komandolar diye MHP'ye ve vatansever Türk gençliğine yönelik karanlık ter-tipler ve oyunlar bize sökmez. Ve bu oyunlar Milliyetçi Hareket'in kararlı iradesi ve inancıyla mutlaka bozulacaktır.”*⁸¹

Taşer, ülkücü gençlere yönelik yapılan yersiz eleştirilere karşılık şu sözleri kullanmıştır: “*Ülkücü ipliğe sarılmış çeliktir (...)*” Milliyetçi gençlerin birçoğunu bildiğini; çalışkanlıkları, inançları, yanlışları ve doğrularıyla ülkenin yükünü sırtlanmaya gönüllü olduklarını söylemektedir. O, “*(...) Türk Milleti'ni yüceltecek ve yükseltecek ve bu yolda hiçbir engel tanımayan bir gençlik mutlaka yetişecektir*” diyerek ülkücü gençlere karşı duyduğu güveni tekrarlamaktadır. Aynı şekilde, “*Ülkücü gençliğin hareketlerinden şeref hissesi alıyorum, onlar bizim imalimiz, icadımız değil, sizin evlatlarınız(...)* Onlar Türk Milleti'nin tarihi köklerine yapışık, onun tabii meyvasıdır. Komünistler ise çalı nebatatıdır ve meyvaları acıdır. Türk Milleti'nin asil ağacının tatlı meyvası, güçlü elması ülkücü gençliktir (...)⁸²” diyerek gençlere olan umudunu hiçbir zaman kaybetmeyeceğini vurgulayan Taşer, konuşmalarında “*keşke bir yirmi yıl daha ömrüm olsa, bu çığ gibi büyüyen gençliğin iktidarını görebilsem*” sözlerini de sarf etmektedir.⁸³

⁸⁰ Taşer, a.g.e., 123.

⁸¹ Hakkı Öznur, *Ülkücü Hareket: Komplolar ve Provokasyonlar*, C. 3, Alternatif Yayınları, Ankara 1999, s. 17.

⁸² Yahnici, “a.g.m.”, 29-30.

⁸³ Emine İşinsu, “Bozkurt'tan Bozkurtlara”, *Bozkurt Dergisi*, S. 9, Haziran 1973, s. 2.

Taşer, Türkiye'deki sol kesimin, halkın vicdanında olan sözleri dillerine dolayarak kendilerine inananları peşinden sürüklediklerini düşünmektedir.⁸⁴ Bu duruma örnek olarak Türkiye içerisinde kendini sol kesim olarak adlandıranların ağızlarında hep Atatürk ismi dolaştırdıklarını söylemektedir. Atatürk'ün ismini ağızlarından düşürmeyenlere, Atatürk'ün hiçbir zaman sosyalist fikirlere itibar etmediğini de hatırlatmaktadır.⁸⁵

"Bu solcu efendilerin ne istediklerini anlamak hayli zor olmaktadır"⁸⁶ diyen Taşer, başka bir yazısında onlara imrendiğini ifade etmektedir. Bu imrenmenin nedeninin ise solcuların kendilerine güvenleri, sanki yeni doğmuş gibi tertemiz hissetmeleri ve kendilerini böyle aksettirmeleri olduğunu söylemektedir. Taşer kastetmiş olduğu solcuların, kendilerine yöneltilen hiçbir soru karşısında tökezlemediklerini, en farklı en uçuk soruların karşısında bile cevapları bulunduğunu düşünmektedir. Bu kişiler "alt yapı, üst yapı, çıkar, sömürü gibi" kelimelere tutunarak her şeye kendilerince netlik getirebilmektedirler. Kendi dünyalarında olmayanları ise akılsız olarak ifade etmektedirler.⁸⁷

Taşer, yazılarında solcuların kendileri gibi düşünmeyen herkesi çağdışı olarak algıladıklarını ve moda akımıymış gibi bu fikirlerin peşinden gidilmesinin tehlikeli olduğunu söylemektedir. Bahsetmiş olduğu en büyük tehlikenin ise milletin geleceği olan gençlerin yanlış yönlendirilmesi olduğunu anlatmaktadır. Gençlerin milliyetçilikten uzaklaşarak solcu fikirlere itimat etmelerinin nedeni olarak ise onlara yol göstermesi gereken büyüklerinin şahsi çıkar ve denge kurma oyunları amacıyla gençleri bu yola itmelerini göstermektedir. Taşer, sol fikirlerin tıpkı batılılaşma gibi millete zararlı olduğunu ve bu istikamette gidilmeye devam edilirse eskiye dönüşün imkânsız olacağını düşünmektedir. Gençlere yönelik büyük beklentileri olan Taşer, onlara bir ağabey gibi davranmıştır. Gençlerin dertleri ve sorunlarıyla bizzat ilgilenmiştir. Gençlere, Türk tarihini ve bu tarih içerisinde çağdaş Türk gençliğinin yerini ve vazifesini öğretmeyi amaçlamıştır. Taşer'in gözünde ülkücüler, ayrı bir öneme sahiptir. Aynı şekilde birçok ülkücü genç için de kendisi ayrı bir yerde bulunmaktadır.

Sonuç

Dündar Taşer, bir subay ve siyasetçi olmasının yanında fikir, kültür ve tarih konularına ağırlık vermiştir. Tarihe olan ilgisi ve bilgisine ek olarak milletini sevme, milli kültüre değer verme ve gelecekle ilgili umutsuz olmama konularında örnek teşkil etmiştir. Sol kesimin, ülke içerisinde palazlanması nedeniyle asker ve siyasetçi kimliğinin yanına, hatta önüne fikir insanı olma özelliğini koymuştur. Milliyetçiliğin en önemli yanını gençlerin teşkil ettiğini düşünmüştür. Bu nedenle gençlerin doğru eğitim alabilmeleri için dernekler kurulması çalışmalarını bizzat yürütmüştür. Yaşamı boyunca Türk Milleti'nin tarihteki gibi güçlü olması için çalışmış ve bu azmini hiç kaybetmemiştir.

⁸⁴ Akbaba, "a.g.m.", s. 79.

⁸⁵ Dündar Taşer, "Solcular ve Atatürk", *Devlet Gazetesi*, 30 Haziran 1969, s. 12.

⁸⁶ Taşer, *a.g.e.*, s. 65.

⁸⁷ Dündar Taşer, "Sosyalist Ol Rahatı Bul", *Devlet Gazetesi*, 15 Aralık 1969, s. 12.

Yürüdüğü yolda yanında bulunanlar ise Türkes gibi dostları ve emek verdiği gençler olmuştur.

Taşer'in en büyük endişesi ülke karışık bir dönemden geçerken milliyetçi genç nesillerin Türk kimliğini unutmaları ve Türk dayanışmasının gerçekleştirememesidir. Bu durum Taşer'in kaleme aldığı yazılarında açıkça görülmektedir. Kendisine değer veren dostları, vefatı ardından bu yazılarını bir araya getirerek Mesele isimindeki kitabı yayınlamışlardır. Yazılarına, yayınladığı dönemde gereken ilginin gösterilmediği düşünülmekle birlikte günümüzde Dünder Taşer ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde fikirlerine ve kişiliğine olan ilginin artmış olduğu görülmektedir.

Üslubuyla dikkat çeken Taşer, yaşadığı senelerde ülke içerisindeki olaylara kayıtsız kalmadığını yine yazılarında göstermektedir. Ülkenin gelişebilmesi için öncelikli olarak devlet görevlerini işgal eden ancak karakteri ve milli görüşü bunu karşılamayanların bu görevlerden alınması gerektiğini söylemektedir. Sonrasında ise boşaltılan bu yerlere milletini seven, milli değerlere sahip milliyetçilerin getirilmesini önermektedir. Taşer, gençleri her zaman milletin devamlılığının teminatı olarak görmüştür. Bu sebeple gençlerin modern usullerle, Türk kültür ve geleneği çizgisinde eğitim almaları gerektiğini hatırlatmaktadır. Ülkesini seven gençleri, çalışmaya yönlendirmiştir. Taşer, milletini ve ülkesini sevmek demenin yalnızca konuşmakla olmayacağını asıl önem arz eden gençlere ağırlık verilmesini, bunun koşulunun ise eğitim sisteminin düzeltilmesi olduğuna dikkat çekmektedir. Türkiye'nin ipin ucunda olduğunu ve artık kendine gelip dünya dengesine uygun adımlar atılmasının gerekliliğinden bahsetmektedir. Atılacak ilk adım ise çağın tekniği ve bilimi kullanılarak kurulmuş bir milli sanayi yoluyla ilerlemektir. Yazılarında, Türkiye'nin sanayi hamlesine ihtiyacı olduğunu yinelemektedir. Milli düsturda, siyasi, ekonomik ve kültür konuları dâhilinde adımlar atılması gerekliliğini sıkça yazılmakla birlikte çözüm önerilerini mantık silsilesi dâhilinde sunmaktadır.

Kaynaklar

AKBABA, Hasan: "Dünder Taşer'de 'DEVLET'-'MİLLET' ve 'MİLLİYETÇİLİK', 'Devlet'", *Ocak Araştırma ve İnceleme Dergisi*, S. 10, Nisan 1974.

AKSUN, Ziya Nur: *Dünder Taşer'in Büyük Türkiyesi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2019.

AYDOĞDU, Cengiz: *Bize Velvele Düştü*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2017.

AYGÖRDÜ, Üzeyir: *Dünder Taşer'in Hayatı ve Fikirleri Üzerine Bir İnceleme (1925-1972)*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2021.

BAYRAKTAR, Özgür: *Ülkücü Harekette Bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi*, Gece Kitaplığı, Ankara 2017.

BÖRKLÜOĞLU, Levent: "27 Mayıs Askeri Darbesi Sonrasında Ordu İçinde İktidada Mücadelesi: Milli Birlik Komitesi ve Silahlı Kuvvetler Birliği", *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 2, Aralık 2017.

CEBECİ, Dilaver: "Dünder Taşer Sagusu", *Türk Yurdu*, S. 238, C. 27, Haziran 2007.

COŞKUN, Meriç: "Asuman Taşer'le Dünder Taşer'in Gençlik Yıllarına Ait Konuşma", *Türk Yurdu*, C. 22, S. 178, Haziran 2002.

COŞKUN, Meriç: "Dünder Taşer'i, Kızı Yasemin (Taşer) Yahnici Anlatıyor", *Türk Yurdu*, C. 21, S. 166, Haziran 2001.

Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Programı, Türkiye Matbaacılık ve Gazetecilik, Matbaacılık ve Gazetecilik Ltd. Şti., Ankara.

ÇATAK, Muzaffer: *Dündar Taşer'in Fikir Hayatı*, Türk Ocakları Yayınları, Ankara 2010.

ÇINARLI, Mehmet: "Sadı Somuncuoğlu ile Merhum Dündar Taşer Üzerine Bir Mülakat", *Türk Yurdu*, C. 18, Eylül 1998.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 030-11-1-0/ 286-19-13.

Devlet Gazetesi, S. 148, 26 Haziran 1972.

DURMUŞ, Merve - KIRPIK, Cevdet: "Ondörtlerin Tasfiyesinde Cemal Madanoğlu'nun Rolü", *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Bahar 2021.

"Dündar Taşer'i, Kızı Yasemin (Taşer) Yahnici Anlatıyor", *Türk Yurdu*, C. 21, S. 166, Haziran 2001.

ERKEN, Ali: "Örgüt ve Strateji:1965-1980 Arasında Milliyetçi Hareket Partisi", *İnsan ve Toplum*, C. 4, S. 7, Haziran 2014.

ERTUĞRUL, Feyzullah: *Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve Eğitimciler Derneği TÖS Tarihinden Esintiler-1: Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve Eğitimciler Derneği*, EĞİTİM SEN, Ankara 2017.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi Yıldırım: "Dündar Aşam", *Devlet Gazetesi*, 18 Eylül 1972.

GÜNGÖR, Erol: *Dünden Bugünden Tarih-Kültür ve Milliyetçilik*, Yer-Su Yayıncılık, İstanbul 2019.

GÜNGÖR, Erol: *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, Yer-Su Yayıncılık, İstanbul 2019.

GÜRGÜR, Nuri: "O, Bir Alperen'di", *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatırasına Armağan*, Haz: Yücel Hacıoğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

HACALOĞLU, Yücel: *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatırasına Armağan*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

HACALOĞLU, Yücel: "Eşi Asuman Taşer, Dündar Taşer'i Anlatıyor", *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatırasına Armağan*, Haz: Yücel Hacıoğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

İŞINSU, Emine: "Bozkurt'tan Bozkurtlara", *Bozkurt Dergisi*, S. 9, Haziran 1973.

İLHAN, Metin: "Türk Silahlı Kuvvetleri'nde Tarihi Tasfiye: Eminsu Olayı", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 217, Ağustos 2015.

KAYACAN, Derya: *1960 Askeri Darbesinin Üniversitelere Müdahalesi ve 147'ler Tasfiyesi*, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.

KOÇAK, Gavseddin: "Dündar Taşer'in Ardından", *Bozkurt Dergisi*, S. 9, Haziran 1973.

KÖSEOĞLU, Nevzat: *Dündar Taşer*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2010.

KURT, Osman Nuri: "Türkmen Aşam'a Ağıt", *Devlet Gazetesi*, 26 Haziran 1972.

METİN, Aysel: "Asuman Taşer Dündar Taşer'i Anlatıyor", *Töre Dergisi*, S. 73, Haziran 1977.

METİN, İbrahim: *İhtilalciler Hesaplaşıyor Belgelerle 27 Mayıs-Ondörtler ve Dündar Taşer*, Töre-Devlet Yayınları, İstanbul 2012.

Milli Hareket Dergisi, "Büyük Kongre", 15 Aralık 1967.

Müreffeh ve Kuvvetli Türkiye için C.K.M.P. Programı, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Ankara 1965.

OLGUN, Erhan: *27 Mayıs Askeri Müdahalesi'nde Ondörtler Olayı*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2016.

ÖZÇELİK, M. Hakan - GÜNEŞ, Mustafa: “Bir 27 Mayıs Tahlili: Silahlı Kuvvetler Birliği”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 20, 2018.

ÖZDEMİR, Zeki: *1965-1969 Yılları Arasında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi*, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

ÖZNUR, Hakkı: *Ülkücü Hareket, Portreler*, Cilt: 6, Alternatif Yayınları, Ankara 1999.

ÖZNUR, Hakkı: *Ülkücü Hareket CKMP'den MHP'ye*, Cilt: 1, Alternatif Yayınları, Ankara 1999.

ÖZNUR, Hakkı: *Ülkücü Hareket: Komplolar ve Provokasyonlar*, Cilt: 3, Alternatif Yayınları, Ankara 1999.

SANLI, Ferit Salim: “13 Kasım 1960 Tasfiyesine Giden Süreçte Alparslan Türkeş ve Milli Birlik Komitesi İçinde İhtilal”, *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Y. 14, S. 27, Bahar 2018.

SANLI, Ferit Salim: *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne -Tarihi Süreç, İdeoloji ve Politika- (1960-1969)*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2019.

TAŞER, Dündar: *Mesele*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2019.

TAŞER, Dündar: “Milliyetçi Hareket”, *Devlet Gazetesi*, 7 Temmuz 1969.

TAŞER, Dündar: “Solcular ve Atatürk”, *Devlet Gazetesi*, 30 Haziran 1969.

TAŞER, Dündar: “Sosyalist Ol Rahatı Bul”, *Devlet Gazetesi*, 15 Aralık 1969.

TAŞER, Dündar: “Eş Manalıdır”, *Devlet Gazetesi*, 4 Nisan 1970.

TAŞER, Dündar: “Tutarsızlık Salatası”, *Devlet Gazetesi*, 11 Ocak 1971.

TAŞER, Dündar: “27 Mayıs'ın Düşündürdükleri”, *Devlet Gazetesi*, 31 Mayıs 1971.

TAŞER, Dündar: “Çelişkiler”, *Devlet Gazetesi*, 20 Mart 1972.

TAŞER, Dündar: “Demokrasi İsterük!..”, *Devlet Gazetesi*, 12 Haziran 1972.

TAŞER, Dündar: “Romantizme Dair”, *Töre Dergisi*, S. 37, Y. 6, Haziran 1974.

TAŞER, Dündar: “İhtilal ve Sonrası”, *Milli Hareket Dergisi*, 3 Mayıs 1967.

TAŞER, Dündar: “Fesadın İttifakı Çabuk Gelişti”, *Milli Hareket Dergisi*, 9 Nisan 1967.

TAŞER, Dündar: “Çözülen İhtilal”, *Milli Hareket Dergisi*, 10 Mart 1967.

TATLISU, Kübra: “Milli Birlik Komitesi İçinde Çıkan İkilem ve General Cemal Madanoğlu-Alparslan Türkeş İlişkisi”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Y. 14, S. 1, 2021.

TEK, Hayati: *Dündar Taşer'den Özdeyişler-Özleyişler*, Ankamat Matbaacılık, Temmuz 2019.

TÜRKEŞ, Alparslan: *Yeni Ufuklara Doğru*, Kutluğ Yayınları, İstanbul 1976.

UZUN, Turgay: “Türk Siyasal Yaşamında MHP”, *Türk Yurdu*, C. 31, S. 289, 01 Eylül 2011.

YAHNİCİ, Yasemin: “Dündar Taşer'i Anlayabilmek”, *Ölümünün 27. Yılında Dündar Taşer'in Hatırasına Armağan*, Haz: Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

YAKIT, İsmail: *Hatıralarıyla İz Bırakanlar*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2016.

YALÇINER, Yılmaz: “Olurmuş”, *Töre Dergisi*, Y. 4, S. 16, Eylül 1972.

YILMAZ, Murat: “Dündar Taşer”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt: 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2020.

Extended Abstract

Nationalism, State, Westernization And Idealism In Dunder Taşer's Thought As An Intellectual

Dünder Taşer has been a Turkish nationalist throughout his life. With his life, struggle and works, he has a respectable place in the intellectual life of Turkish nationalism. He nourished his love for the Turkish nation through culture and history. He did not hesitate to explain the idea that being a Turkish nationalist is the only way out for Turks. Besides being an officer and a politician, this study discussed Taşer as an intellectual, as he has made a name for himself with his works related to young people. The most important feature that attracts attention is that he integrated his knowledge and love for his nation into his life. The event that led to his recognition was his participation in the 1960 coup in the National Unity Committee. He was also known for his works on ideas and politics. With his life, interviews, and writings, he left a legacy that sheds light on the Turkish nation and especially on young generations. Taşer did not have many works because he started so late to convey his thoughts through writings and died early age. We can only know him today with his recorded conversations and his friends' narrations about him.

Taşer is one of the well-known personalities of the Turkish-Islamic Ideal. Until his death, he played a vital role in the continuation of Turkish-Islamic thought in The Nationalist Movement Party, which he was a member of, rather than Hüseyin Nihal Atsız's ideal of Turkism. Besides his interest in history and knowledge, his love for his nation and his dedication to national issues contributed to him being a role model. He is aware of the importance of the place of the youth in nationalism. For this reason, he worked to establish associations for young people and tried to deal with young people one-on-one. His biggest concern was that the younger generations would forget their Turkish identity, and the Turkish solidarity he desired couldn't come true. For the country to take firm steps towards the future, he states that government officials without having national consciousness should be replaced by nationalists. His hope for the future is in the nationalist youth. For this reason, he directed young people who are loyal to their country to work in line with Turkish culture and tradition with modern techniques. In his articles, he states what steps should be taken on political, economic, and cultural issues within national borders and the reason behind this. He explains his solutions to these issues in a logical way. The reason that Dünder Taşer is the topic for this study is that he was an intellectual who tried to find a place and understand Turkism thought in Turkish political and intellectual life after 1960.

In this study, the aim is not to develop a new theory based on the ideas of Taşer, who dealt with the issues of nationalism, the state, westernization, idealism, and the army. The study aims to reveal Taşer's ideas under the determined headings. In addition to how he approaches the concepts, his evaluations and comments on the future of Turkey are also included. Despite the sensitivity seen in the issues of nation and nationalism in his writings, he offers to see things as they are, evaluate them, and offer solutions. He also supported his writings with comments. Besides the conflicts on these issues, which have not been fully answered, it is aimed to understand the reason why they are crucial. It has been analyzed how it contains answers for the future of the Turkish nation, without considering it only in the conceptual sense. The main aim of this paper is to be an academic study that future researchers who want to work on these issues will benefit from it. For this reason, the concepts within the determined subjects were analyzed.

Within the scope of this study, scanning and evaluation based on a literature review were made. Books, articles, and periodicals considered necessary on the subject were examined. However, the main sources of the study are Taşer's articles. The main source of this study is the Devlet newspaper, in which Taşer's articles were published. With his involvement in political life, this newspaper started to publish his articles. His articles include current events, politics, the younger generation, debates, and history. In addition, these writings were collected by people that love him in a book called "*Mesele*" after his death. Both book and newspaper articles were used for this article. In addition, the works of the people who studied him were used as well.

The study was conducted by examining the writings of the author. Within the determined topics, the implications of what he said for the period he lived in, Turkish history, and today were examined. With this article, some of the topics scattered among his writings are dealt with as a whole.